

Nr 907

Av herr Holmberg m. fl., angående den planerade skattereformen.

(Lika lydande med motion nr 772 i Första kammaren)

I vår motion till 1969 års riksdag (II:796) framhölls behovet av en genomgripande omläggning och modernisering av skattesystemet, en reform som skulle leda till ökad resurstillväxt, balans i samhällsekonomin, förbättrad bytesbalans, lägre och rättvisare direkta skatter samt minskade löneklyftor. Med hänsyn till frågans stora vikt och behovet av snabba åtgärder hemställdes att Kungl. Maj:t måtte med det allra snaraste tillsätta en expertkommitté *vari representanter för arbetsmarknadens parter skulle ingå* med uppdrag att framlägga förslag med så stor skyndsamhet att förslag om en sådan skattereform skulle kunna föreläggas 1970 års riksdag. Utskottet avstyrkte bifall till motionen, och riksdagen beslöt i enlighet härmed.

Den aviserade omläggningen av inkomstbeskattningen

I årets finansplan aviseras att förslag till omläggning av skattesystemet för enskilda personer kommer att föreläggas riksdagen senare under våren. Endast vissa drag av reformen har redovisats. Det framgår dock klart att omläggningen kommer att få vittgående konsekvenser för flertalet skattebetalare.

Genom den utformning som särbeskattningen uppenbarligen kommer att få kommer familjer med endast en inkomsttagare och med en årsinkomst överstigande 30 000 kronor att få sin skattebörd ökad. Vi kan inte acceptera en skatteomläggning som på detta sett ensidigt riktar sig mot de familjer där hustrun valt att arbeta i hemmet eller tvingats förlägga sin arbetsinsats till hemmet därför att det inte finns annat arbete att få. Särskilt hårt kan barnfamiljerna komma att drabbas av det föreslagna systemet.

Vi kan inte godta en omläggning av skattesystemet, som innebär en skärpning av den redan mycket hårda marginalskatten i dessa inkomstskikt. Vid ett flertal tillfällen har vi framhållit de höga marginalskatternas olyckliga konsekvenser. Likaså kommer slopandet av kommunalskatteavdraget att innebära oacceptabla skattesärpningar för stora grupper inkomsttagare, inte minst för invånarna i högskattekommunerna, såsom närmare redovisas i motion II:106 till årets riksdag.

Möjligheten att genom ändrade skatteskalor för statsskatten kompensera den skattehöjning som borttagandet av avdragsrätten för erlagda kommunalskatter innebär är begränsad. Inte endast i de högre inkomstlägena utan även i mellaninkomstlägena får man därför räkna med en inte obetydlig skattesärpning.

Det aviserade förslaget har inte föregåtts av någon förutsättningslös och allsidig

offentlig utredning — ännu mindre av en utredning där arbetsmarknadens parter ingått. Ej heller har dessa getts tillfälle att yttra sig över förslaget. Den mest genomgripande omläggningen av skattesystemet sedan kommunalskattelagens tillkomst år 1928 kommer således att ske helt över huvudet på medborgarna. Ett sådant förfaringsätt uppfattar vi som ett allvarligt åsidosättande av den demokratiska beslutsprocess, som i vårt land varit den normala. Det korrekta förfaringsättet hade varit att det aviserade förslaget till skatteomläggning finge anstå till dess en expertkommitté med företrädare för arbetsmarknadens parter kunnat bereda frågan i dess helhet och ett förslag därefter blivit föremål för remissbehandling. Eftersom en sådan fullständig beredning av förslaget av tidsskäl ej kan komma till stånd bör åtminstone en sådan kommitté få tillfälle att avge yttrande över det inom finansdepartementet upprättade förslaget.

Kapitalskatteberedningens förslag

Även skatterna på arv och gåva samt förmögenhet kommer att bli föremål för omläggning. Till grund för denna ligger kapitalskatteberedningens nyligen avlämnade betänkande. Det aviserade förslaget kommer enligt finansministern att i huvudsak motsvara beredningens intentioner.

Enligt vår uppfattning kan emellertid beredningens betänkande över huvud taget inte ligga till grund för en ny lagstiftning på kapitalskatteområdet. Som skäl för ett sådant ställningstagande vill vi framföra följande: I direktiven till kapitalskatteberedningen framhåller finansministern att det bör tillses "att beskattningen av förmögenheter samt av arv och gåva på lämpligt sätt inpassas i skattesystemet. *Att hänsyn måste tas till hur inkomstbeskattningen utformats ligger i öppen dag.*" Någon sådan hänsyn har dock inte kunnat tas av beredningen med tanke på den förestående omläggningen av inkomstbeskattningen. Inte heller har beredningen avvaktat resultatet av det nyligen avslutade fastighetstaxeringsarbetet. Beredningens förslag kommer därför att innebära skatteskärpningar även för små och medelstora förmögenheter där ett fastighetsinnehav utgör den dominerande förmögenhetsdelen. Ett sådant resultat strider mot de tankegångar som kommit till uttryck i direktiven.

Självfallet borde också tillfredsställande kompletterande utredningar ha företagits av de samhällsekonomiska konsekvenserna av en omläggning i kapitalbeskattningen liksom även av effekterna på näringslivets struktur. Det förtjänar understrykas att för de mindre och medelstora företagen, bl. a. inom jordbruket, har kapitalbeskattningens utformning stor betydelse för företagens möjligheter till konsolidering och utveckling. Sådana utredningar har beredningen försummat att utföra. Redan i reservation av moderata samlingspartiets ledamot i beredningen framhölls det orimliga i ett sådant arbetssätt.

Nytt skattesystem

I ett högt utvecklat samhälle ställs helt naturligt stora anspråk på det allmännas resurser. Ju större dessa anspråk blir desto viktigare är kravet att skattesystemet utformas så att det inte får hämmande effekter på arbetsvilja, företagsamhet och

sparande. En förändring mot ett mera rättvist skattesystem måste komma till stånd. Denna förändring får emellertid inte innebära att stora medborgargrupper får vidkännas en sänkning av sin levnadsstandard. En sådan målinriktning kan därtill få mycket svårartade störningar på arbetsmarknaden till följd.

Den direkta beskattningen skall i stället utformas så att den — byggd på skatteförmågeprincipen — befrämjar den totala resurstillväxten i samhället och därigenom möjliggör för såväl medborgare som stat och kommuner att få behålla en större del av sina inkomster. *Endast genom en fortsatt snabb tillväxt av vår ekonomi erhåller inkomsttagarna en kontinuerligt stigande levnadsstandard samtidigt som fortsatta insatser inom t. ex. miljövard och sjukvard möjliggörs.*

En fortsatt ekonomisk tillväxt förutsätter att näringslivets investeringar ökar i tillräcklig omfattning. Den genomsnittliga tillväxttakten för industriinvesteringarna åren 1961—1968 var endast 2 %, en internationellt sett låg siffra som i fortsättningen måste förbättras. För att det skall kunna ske måste sparandet stimuleras. Åtgärder härför föreslås i motion II:113 till årets riksdag.

Vid utformningen av ett nytt skattesystem bör stor hänsyn tas till skattesystemen i andra länder.

Fullföljande tankegångarna i förra årets partimotion (II:796) uttalade sig moderata samlingspartiets riksdagsgrupp den 27 augusti förra året för en reformering av skattesystemet. Denna reform skulle föreslås 1970 års vårriksdag och innebära en gradvis övergång från direkt till indirekt beskattning.

I korthet innebar vårt förslag följande:

En genomgripande skattereform genomföres bl. a. innefattande en förskjutning från direkt till indirekt skatt. Den statliga inkomstskatten lindras och progressiviteten dämpas. Låginkomsttagare befrias helt från statlig inkomstskatt, varjämte beskattningen mer än nu tar hänsyn till hur många som skall leva på familjeinkomsten.

Vid en reformering av familjebesiktningen måste bl. a. hänsyn tas till föräldrarnas krav att själva få ta ansvar för barnens vård, liksom till de olika förhållandena i skilda delar av landet. Ett system med väl utformade förvärvsavdrag är ett medel härför.

Barnfamiljer och pensionärer skall kompenseras för skärpningar i konsumtionsbesiktningen. Möjligheterna att genom införande av s. k. negativ skatt ytterligare hjälpa låginkomsttagarna skall utredas.

Kapitalbesiktningen

En ny kapitalskattutredning bör tillsättas. Denna skall utarbeta förslag som syftar till att *stödja och uppmuntra sparande och enskild företagsamhet*. Förslagen bör även utformas så att den alltför stora skillnaden i kapitalbesiktningen mellan Sverige och andra europeiska och nordiska stater utjämnas.

Folkpensionärerna

Enligt nuvarande bestämmelser kan folkpensionärer, vilkas inkomst helt eller till huvudsaklig del utgöres av folkpension, få ett extra avdrag utöver ortsavdraget och

därigenom undgå skatt. I den mån vederbörande skaffar sig inkomst utöver ett ganska obetydligt bottenbelopp minskas emellertid det extra avdraget, vilket betyder att den beskattningsbara inkomsten stiger snabbare än årsinkomsten. Resultatet kan för folkpensionären bli att hon eller han drabbas av ett marginellt inkomstbortfall, som är avsevärt större än den marginalskatt personer med vida högre inkomster har att räkna med. Vederbörandes behållning av den extra inkomsten blir därför ofta relativt obetydlig.

En konsekvens av detta är att de personer, som uppbar en blygsam pension efter exempelvis kommunal eller statlig tjänst, får vidkännas en kraftig avbränning på förvärvsinkomsten när folkpensionen tillkommer. Statsmakterna bör inte genom sina åtgärder lägga hinder i vägen för den pensionär som önskar fortsätta att förvärvsarbета utan i stället stimulera denne därtill.

Ett borttagande av skatteplikten för folkpensioner finner vi sålunda vara synnerligen angeläget. Vi kommer under innevarande vårriksdag att framlägga förslag i detta syfte.

Handikappade

Förvärvsarbetande handikappade beviljas endast undantagsvis avdrag för sådana utgifter för inkomstens förvärvande som är hänförliga till deras handikapp. Extra avdrag medges bara om vederbörande har en så låg inkomst att ifrågavarande taxeringsmyndighet anser s. k. nedsatt skatteförmåga föreligga. Tungt vägande individuella skäl måste föreligga om avdrag skall medges. Den starka restriktivitet som präglar prövningen av avdragsyrkandena är otillfredsställande. Därtill kommer att de olika lokala taxeringsmyndigheterna fordrar olika kriterier vid prövning av de enskilda fallen, och således föreligger oenhetlig praxis. Vi avser att under innevarande vårriksdag återkomma med förslag i dessa frågor.

Negativ skatt

För lågavlönade med försörjningsplikt innebär inte en befrielse av den statliga inkomstskatten en tillräcklig hjälp, även om det är ett steg i rätt riktning. Många av dessa inkomsttagare har nämligen så låg inkomst att de redan i dag betalar ingen eller knappast någon direkt statlig skatt. Vid en fortsatt övergång till indirekt beskattning kommer dessa grupper att kunna få sin ställning försämrad. Bl. a. därför är det önskvärt att utreda om ett system med s. k. negativ skatt kan erbjuda erforderliga tekniska möjligheter att ge en ytterligare hjälp.

Sambandet löner—skatter

Vid en reformering av skattesystemet måste sambandet mellan löne- och skattepolitik observeras. De höga marginalskatterna har föranlett en övervältring av direkt skatt från löntagare till arbetsgivare och slutligen på konsumenterna. Resultatet har blivit å ena sidan mycket stora nominella skillnader mellan högavlönade och lågavlönade och å andra sidan ett högt kostnadsläge för stat och kommuner och för svenska företag.

Detta samband mellan skatter och löner måste erkännas och skattepolitiken utformas därefter.

Med stöd av ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte

1. i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att innan det aviserade skattepaketet förelägges riksdagen en expertkommitté med representanter för arbetsmarknadens parter får tillfälle att överse det inom finansdepartementet utarbetade förslaget varvid hänsyn bör tagas till vad i motionen anförts,

2. anhålla om ny utredning beträffande kapitalbeskattningen med speciellt hänsynstagande till beskattningens effekter på sparandet och enskild företagsamhet.

Stockholm den 28 januari 1970

Yngve Holmberg (m)

Staffan Burestam Linder (m)

Leif Cassel (m)

Rolf Eliasson (m)

Carl Eric Hedin (m)

Tage Magnusson (m)

i Moholm

i Borås
